

گیاهان دارویی

اهمیت - مزیتها - مشکلات - نتیجه

با ظهور داروهای شیمیایی و بیولوژیک، نقش و اهمیت گیاهان دارویی در تأمین سلامت بشر، در معرض فراموشی قرار گرفت. اما با گذشت زمان، استقبال از گیاهان دارویی با رشد قابل توجهی روبرو شده است.

اهمیت

صنعت گیاهان دارویی یکی از معدود صنایع دارای رشد دو رقمی است. مؤسسه اسکرپ طی سالهای قبل از ورود به هزاره سوم رشد صنعت گیاهان دارویی را با ۱.۳ میلیارد دلار گردش مالی در سال ۱۹۹۶ برای سالهای ابتدایی هزاره سوم رقمی حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد پیش بینی کرده بود. این پیش بینی نه تنها بیش از میزان واقع نبود، بلکه در این مدت صنعت مذکور، ۲۵ درصد رشد داشته است.

به نظر می رسد مردم از یک سری نارسایی های طب مدرن خسته شده اند و به طور روزافزون به سمت داروهای گیاهی روی می آورند. اصولاً زمانی که قانون ابن سینا را در غرب به آتش کشیدند و ادعا کردند شیمی، مولکول و فیزیولوژی را شناخته اند، طب به انحراف کشیده شد. به طوری که هم اکنون طب مدرن توانایی حل بسیاری از مشکلات بشر را ندارد و طی سالهای اخیر در کتب درسی به این موضوع اعتراف کرده اند.

طبق گزارش بانک جهانی گردش مالی صنعت گیاهان دارویی در سال ۲۰۵۰ معادل ۵۰۰ میلیارد دلار خواهد بود. هم اکنون کشورهای مختلف به گونه ای تلاش می کنند تا سهم مناسبی از این بازار عظیم

داشته باشند .

حدود ۵۰ درصد از داروهای تولیدشده در دنیا، منبع طبیعی دارند .

نباتات کاربردهای وسیعی دارند که یکی از مهمترین آنها، استفاده‌های دارویی است. حدود ۵۰ درصد

از داروهای تولیدشده در جهان، منشاء طبیعی دارند که با تغییراتی به عنوان دارو مورد استفاده قرار

می‌گیرند. نیمی از این مقدار از منابع معدنی، حیوانی و باکتریایی بدست می‌آید و نیمی دیگر منشاء

گیاهی دارد. به عنوان مثال، تمام هورمون‌های مصرفی گیاهی هستند و از گیاهان مختلفی نظیر

سیب‌زمینی مکزیک، شنبلیله و غیره به دست می‌آیند. همچنین ترکیباتی مثل وین‌بلاستین و

وین‌کریستین که از داروهای ضدسرطان هستند از گیاه به دست می‌آیند و یا گلیکوزیدهای قلبی از

جمله این گروه داروها محسوب می‌شوند .

البته امروزه ترکیبات زیادی از گیاهان به عنوان نگهدارنده و طعم‌دهنده در صنایع غذایی، محافظت‌کننده

و شاداب‌کننده پوست در صنایع آرایشی و بهداشتی و روغن‌های فرار مختلف در آروماتراپی مورد

استفاده قرار می‌گیرند .

ماهیت طبیعی گیاهان دارویی باعث سازگاری بیشتر با بدن و رفع عوارض جانبی می‌شود

گیاهان دارویی به دلیل ماهیت طبیعی و وجود ترکیبات همولوگ دارویی در کنار هم، با بدن سازگاری

بهتری دارند و معمولاً فاقد عوارض ناخواسته هستند، لذا به خصوص در موارد مصرف طولانی و در

بیماری‌های مزمن، بسیار مناسب می‌باشند. به عنوان مثال، گیاهان دارویی در بسیاری از اختلالات

اعصاب و روان به عنوان بهترین انتخاب خواهند بود. بیشترین داروهای مصرفی در سال ۱۳۸۰ با تعداد

حدود ۶/۶ میلیارد عدد مربوط به ناراحتی‌های اعصاب و روان می‌باشد که دارای عوارض ناخواسته

متعددی می باشند؛ در حالی که به راحتی می توان بخش قابل توجهی از آنها را با داروهای گیاهی جایگزین کرد .

مزیت های گیاهان دارویی برای ایران

ایران می تواند سهم مناسبی از بازار جهانی داروهای گیاهی را به خود اختصاص دهد
ایران به لحاظ تنوع اقلیمی، از تنوع زیستی وسیع و منحصر به فردی برخوردار است. این تنوع در مورد گیاهان و از جمله گیاهان دارویی به روشنی مشهود است. اما تاکنون نتوانسته ایم از این نعمت الهی در جهت خدمت به مردم استفاده نماییم .
اگرچه در زمینه توسعه صنعت گیاهان دارویی در ابتدای راه هستیم، ولی می توانیم با برنامه ریزی صحیح، بخش قابل توجهی از بازار جهانی را به خود اختصاص دهیم. شاید در ابتدای کار نتوانیم با کشورهای که محصولات خود را به تولید انبوه رسانده اند، رقابت نماییم؛ اما به لحاظ تنوع گونه ای و تولید طبیعی گونه های دارویی رقبای چندانی در جهان نداریم و در مواردی حتی بی رقیب هستیم. همه اینها منوط به این نکته است که دارایی های کشور را بشناسیم و بتوانیم از آنها استفاده بهینه نماییم. در اینصورت حتی می توان تا ۵ درصد از تولید ناخالص ملی (GDP) را از این طریق تأمین نمود .
طب سنتی ایران قابلیت های فراوانی دارد که عمدتاً بر پایه استفاده از گیاهان دارویی است
طب سنتی ایران با پیشینه چند صدساله، ظرفیت های بالایی در زمینه پیشگیری و درمان بیماری ها دارد که در تعامل با طب نوین می توانند بسیاری از مشکلات بهداشتی و پزشکی را حل نمایند. به عنوان مثال، در زمینه درمان بیماری های پوستی، اختلالات کبدی یا مشکلات اعصاب و روان، با

استفاده از طب سنتی، روش‌های درمانی مطمئن و منحصر به فردی وجود دارد که فقط در اختیار عده معدودی است .

از آنجایی که طب سنتی ایران عمدتاً بر پایه استفاده از گیاهان دارویی استوار است و استفاده از گیاهان دارویی ریشه در سنت ما ایرانیان دارد، بسط و توسعه طب سنتی در کشور نه تنها یکی از راهکارهای گسترش صنعت گیاهان دارویی است، بلکه با توجه به توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) یکی از روش‌های مناسب برای دسترسی راحت عموم مردم به طب مطمئن و ارزان قیمت می‌باشد .

پژوهش در صنعت گیاهان دارویی نقطه قوت داروسازی کشور

یکی دیگر از نقاط قوت برای توسعه صنعت گیاهان دارویی وجود امکانات مناسب تحقیقاتی در دانشکده‌های داروسازی همچنین حضور متخصصین مختلف در زمینه‌های مرتبط با صنعت گیاهان دارویی می‌باشد. استفاده از این امکان می‌تواند باعث رشد و توسعه صنعت گیاهان دارویی شود. در مجموع یکی از بهترین زمینه‌های سرمایه‌گذاری داروسازی کشور همین صنعت می‌باشد، زیرا با ورود به بازار جهانی یکی از صنایعی که با شکست قطعی روبرو خواهد شد صنعت داروسازی شیمیایی موجود می‌باشد و اگر بخت با بعضی از شرکت‌های موجود یار باشد آنها در کمپانی‌های بزرگ جهانی هضم می‌شوند. (پایان نقل قول از دکتر امن زاده) .

توصیه

علی‌رغم وجود این نقاط قوت در زمینه گیاهان دارویی، شاهد مشکلات و موانعی در توسعه صنعت مذکور در کشور هستیم

از طرف دیگر علاوه بر فرصت‌هایی که برای رخنه در بازار داخلی و جهانی و گسترش آن وجود دارد و

در بالا به آنها اشاره شد، کشور با تهدیدهای عدیده‌ای در این زمینه روبرو است که از آن جمله می‌توان به نابودی و سرقت منابع مهم تنوع گیاهی کشور اشاره کرد .

بنابراین توسعه صنعت گیاهان دارویی کشور، به سرعت عمل، آینده‌نگری، برنامه‌ریزی و مدیریت اجرایی قوی نیاز دارد و فقط به صرف تکیه بر منابع زیستی غنی و بدون توجه به موارد مذکور، حرف چندانی برای گفتن نخواهیم داشت .

مشکلات صنعت گیاهان دارویی

صنعت گیاهان دارویی در کشور علی‌رغم قابلیت‌ها و ظرفیت‌های فراوان، از وجود مشکلات متعددی رنج می‌برد؛ به‌گونه‌ای که رشد و گسترش صنعت مذکور بسیار کندتر از حدی است که شایسته آن می‌باشد

مهمترین مشکلات توسعه صنعت گیاهان دارویی در کشور

۱- عدم شناخت کافی مسئولین از قابلیت‌های صنعت گیاهان دارویی

متأسفانه به‌نظر می‌رسد مسئولین و صاحب‌منصبان کشور، شناخت صحیحی از توانمندی‌های این صنعت ندارند و با ظرفیت‌های آن در مقوله‌های اقتصاد و بازرگانی، اشتغال، بهداشت و غیره آشنا نیستند. این مسئله باعث می‌شود که صنعت مذکور کماکان در حاشیه قرار گیرد. صنعت گیاهان دارویی از معدود صنایع دارای رشد دو رقمی در دنیا است. علی‌رغم اینکه در کشور نهادهای مختلفی

(وزارتخانه‌های بازرگانی، امور اقتصادی و دارایی، صنایع، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط‌زیست و غیره) توانایی و مسئولیت حمایت از این صنعت را دارا هستند، اما به دلیل عدم شناخت کافی، در عمل توجه چندانی به این مقوله نمی‌شود.

۲- عدم وجود برنامه جامع ملی

حمایت از صنعت گیاهان دارویی و داروهای گیاهی فقط در محدوده حمایت‌های مالی نمی‌گنجد؛ هر چند خود این نیز یکی از راهکارهای اساسی توسعه این صنعت است. بسیاری از توانایی‌های کشور در پس موانع و مشکلات عدیده‌ای پنهان مانده‌اند. اهم این مشکلات، ریشه در عدم وجود برنامه‌ای جامع و ملی دارد که به تبع آن مدیران کشور، با این مسئله به صورت استراتژیک برخورد نمی‌کنند. هر سازمان و ارگانی در عمل بر مبنای نیازسنجی و اولویت‌های درون‌سازمانی اقدام به فعالیت می‌کند که نتیجه آن کارهایی پراکنده و تکراری است و نتایجی موضعی و کم‌رنگ به همراه دارد.

۳- پزشکان داخلی تجویز نمی‌کنند و لذا بازار مناسب داخلی به‌وجود نیامده است

یکی از مشکلات توسعه گیاهان دارویی در کشور، فقدان زمینه اقتصادی مناسب در این بخش است. به این معنی که به دلیل عدم آشنایی پزشکان با داروهای گیاهی و خواص آنها، این داروها توسط پزشکان داخلی برای بیماران تجویز نمی‌شوند، در نتیجه بازار مناسبی برای آن به‌وجود نیامده است. در کشورهای توسعه‌یافته، پزشکان در این زمینه آموزش دیده‌اند و این قبیل داروها را به بیماران تجویز می‌نمایند. ضمن اینکه سطح تعریف‌شده‌ای از این علم به وسیله اطلاع‌رسانی از طریق مطبوعات، رسانه‌ها و یا دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت در اختیار مردم قرار گرفته است.

در کشورهای توسعه یافته به گونه‌ای فرهنگ‌سازی می‌شود که افراد شناخت مطلوبی از خواص گیاهان دارویی پیدا می‌کنند و به تبع آن نوع و نحوه مصرف گیاهان دارویی بی‌ضرر را که سازگار با شرایط مزاجی آنها باشد، فرا می‌گیرند؛ بنابراین داروهای گیاهی در اکثر سوپرمارکت‌ها وجود دارند و توسط مردم انتخاب و خریداری می‌شود. در صورتی که در کشورمان به دلیل عدم آشنایی با خواص گیاهان دارویی مراکز توزیع گیاهان دارویی نقش درمانگاه را ایفاء می‌کنند.

۴- سیستم توزیع نامناسب [عطاری‌ها].

سیستم تهیه و توزیع گیاهان دارویی نیز در کشور نامناسب است؛ به طوری که توزیع بیش از ۹۰ درصد این فرآورده‌ها بدون نظارت وزارت بهداشت و عدم رعایت مسائل بهداشتی، وابسته به عطاری‌ها است. هر چند در بین عطاری‌ها نیز افرادی پرتجربه و عالم وجود دارند، اما اخیراً با ورود افرادی کم‌تجربه و بعضاً سودجو زمینه خوب عطاری‌ها نیز خدشه‌دار شده است.

۵- جلوگیری از احداث واحدهای تولیدی در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران

بر اساس مقررات سازمان حفاظت محیط‌زیست، واحدهای تولید داروهای گیاهی نیز مشمول طرح ممنوعیت احداث کارخانجات در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران می‌باشند. این قانون به عنوان یک مانع جدی، مسیر توسعه صنعت مذکور را سد کرده است؛ در حالی که صنعت تولید داروهای گیاهی به هیچ عنوان آلاینده محیط‌زیست نمی‌باشد (تمام حلال‌ها بازیافت و بقایای گیاهی نیز به عنوان کود سبز مصرف می‌شوند). از مسئولین سازمان مذکور به عنوان متولی حفاظت از محیط‌زیست و طبیعت،

انتظاری بیش از این می‌رود که صنایع طبیعی از جمله گیاهان دارویی را بهتر بشناسند و اهمیت بیشتری برای آن قایل شوند. در همه جای دنیا، صنایع در کنار مردم هستند؛ ولی بر آنها نظارت دقیقی اعمال می‌شود که محیط‌زیست را آلوده نکنند.

فرآوری گیاهان دارویی و تولید داروهای گیاهی فرایندی تخصصی و پیچیده می‌باشد که به متخصصان برجسته نیاز دارد و دسترسی به این قشر در مکان‌های دور از شهرهای بزرگ با مشکل مواجه می‌شود.

۶- عملکرد ضعیف برخی از تجار ایرانی

طبق آمار سازمان ملل متحد طی سال ۱۹۹۳ صادرات ایران در زمینه گیاهان دارویی حدود ۲۰ میلیون دلار و در همان سال صادرات امارات متحده عربی بالغ بر ۳۲ میلیون دلار بوده است. بررسی‌ها نشان می‌دهند که بخش عمده صادرات این کشور، محصولات ایرانی بوده است که فقط در آنجا بسته‌بندی شده‌اند. هم‌اکنون نیز بازار خوبی در آنجا ایجاد شده است؛ به خصوص آنکه کشورهای آفریقایی اکثر مواد طبیعی مورد نیاز خود را از آنجا تأمین می‌کنند.

به دلیل عملکرد بد و ضعیف تجار ایرانی، ما سهم شایسته‌ای از این بازار را در اختیار نداریم که این یعنی تیشه به ریشه خود زدن. اکثر خریداران پس از یک و یا حداکثر چند بار معامله با تجار ایرانی، ارتباط خود را به آنها قطع می‌نمایند. البته در این بین، تعداد محدودی از صادرکنندگان موفق در بخش خصوصی نیز یافت می‌شوند که سهم اندکی از این بازار بزرگ را در اختیار دارند.

بخشی از این مشکل به سودجویی‌های شخصی، تقلب و بدقولی مربوط می‌شود، ولی بخش عمده آن مربوط به عدم آشنایی تجار و صادرکنندگان با نحوه جمع‌آوری، نگهداری، بسته‌بندی، حمل و نقل و فروش گیاهان دارویی می‌باشد. مثلاً در سرما و گرما، محصولات ایرانی در گوشه و کنار بنادر و در

شرایط بسیار نامناسب نگهداری و حمل می شوند؛ به طوری که پس از مدتی استاندارد لازم و قابلیت عرضه در بازارهای بین‌المللی را از دست می دهند .

۷- ضعف در فناوری فرآوری و تهیه داروهای گیاهی

داروهای گیاهی تولید داخل عمدتاً داروهای محلول هستند، یعنی از عصاره گیاه، قطره و یا شربت تولید می شود. اما در داروسازی، شکل دارو بر اساس نیاز بیمار تعیین می شود. اشکال جامد (قرص و کپسول) هم از نظر پایداری و هم از نظر راحتی مصرف اشکال دارویی مناسب در داروسازی هستند که متأسفانه به دلیل عدم دسترسی به فناوری تولید این محصولات، صنایع داروسازی گیاهی جز در موارد محدود امکان تولید چنین فرآورده‌هایی را ندارند در حالی که از طریق تحقیقات امکان دستیابی به چنین فناوری علی‌رغم پیچیدگی فرآیند وجود دارد .

۸- فقدان زیر ساخت‌های مناسب

علاوه بر موارد مطرح شده، یک سری مشکلات و کمبودهای زیربنایی نیز پیش روی توسعه صنعت گیاهان دارویی و داروهای گیاهی وجود دارد که رفع آنها بسیار لازم و حیاتی است و در ذیل به اهم آنها اشاره می شود :

الف) فقدان قوانین مالکیت فکری

متأسفانه مقرراتی که ضامن رعایت حقوق مالکیت فکری در کشور باشد، وجود ندارد و این خود معضل بزرگی در مسیر توسعه کشور است. من در زمینه عصاره‌گیری از گیاهان اسانس‌دار به روش‌های جالب و خوبی دست یافته‌ام، اما به دلیل اینکه اطلاعات جامع و مدونی از روش‌های ثبت شده وجود ندارد، نمی‌توانم آن را منحصر به خود بدانم .

همچنین در زمینه درمان بیماری‌های مختلف با استفاده از طب سنتی، روش‌های خوبی نزد بعضی افراد وجود دارد که به عنوان یک منبع درآمد در اختیار عده اندکی قرار دارد و با مرگ یکی از آنها، ممکن است یک روش درمانی طبیعی، موثر و چندصدساله از بین برود. اگر امکان ثبت کردن این روش‌ها وجود می‌داشت، کل کشور می‌توانستند از آن بهره‌مند شوند؛ ضمن اینکه درآمد آن نیز هزاران برابر درآمد فعلی خواهد بود.

ب) عدم وجود بانک ژن مختص گیاهان دارویی

بهره‌برداری بی‌رویه و غیراصولی، خشکسالی، کشاورزی مدرن و غیره هر روزه فشار بیشتری بر عرصه‌های طبیعی وارد نموده و روند انقراض گونه‌های زنده از جمله گیاهان دارویی را سرعت می‌بخشد. بنابراین علاوه بر حفظ این منابع در محیط‌های طبیعی، جمع‌آوری و نگهداری آنها در بانک‌های ژن نیز جایز اهمیت است. برخی از نهادها از قبیل مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع و مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، نسبت به جمع‌آوری و نگهداری نمونه‌های گیاهی کارهای قابل توجهی انجام داده‌اند، اما فعالیت آنها عمومی بوده و عمدتاً مشخصات زراعی گیاهان ثبت می‌شود. در حال حاضر، بانک ژنی که مختص گیاهان دارویی باشد و خصوصیات دارویی گیاهان از قبیل نوع و مقدار مواد مؤثره، شیوه استخراج و غیره در آن ثبت شده باشد، وجود ندارد؛ در صورتی که وجود این اطلاعات یکی از لوازم اصلی تحقیقات در این مقوله است.

ج) ضعف در اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی

همانطور که ذکر شد، اطلاع‌رسانی و آموزش پزشکان و مردم از راهکارهای توسعه این صنعت در کشورهای مختلف می‌باشد و در کشورمان کمتر به این موضوع توجه شده است. به عنوان مثال، در

حال حاضر هیچ نشریه اختصاصی در کشور وجود ندارد که به مقوله اطلاع رسانی و فرهنگ سازی پیرامون مزایای گیاهان دارویی و داروهای گیاهی بپردازد. در برنامه درسی دانشجویان پزشکی مطلب چندانی در این مورد مشاهده نمی شود. مخلص کلام آن که، گیاهان دارویی و داروهای گیاهی در ایران مورد بی مهری و کم توجهی واقع شده اند .

کلم و تخم کلم :

کلم سبز و کلم قرمز، کلم پیچ، کلم چینی، کلم دلمه‌ای، گل کلم، کلم بروکسل و کلم بروکلی همه از انواع کلم‌ها هستند. کلم سرشار از ویتامین‌های A، B، B6، C است و دارای مواد معدنی گوگرد، کلسیم، گلر، ید، پتاسیم، منیزیوم و کمی آرسنیک می‌باشد، به همین جهت یکی از پاک کننده‌های خوب به حساب می‌آید. ملین است و به رشد عمومی بدن کمک می‌کند. کلم به دلیل دارا بودن کلسیم و گوگرد برای موها و ناخن‌ها مفید است، پوست را نرم می‌سازد و در درمان زخم‌های روده‌ای و معده‌ای مؤثر است. دانشمندان ماده فعالی را که در کلم است و زخم معده و روده را ترمیم می‌کند، ویتامین یو «U» نامیده‌اند. علاوه بر اینها کلم سنگ‌های کلیه و مثانه را از بین می‌برد. در یونان قدیم کلم را به عنوان داروی شفابخش و جوانی می‌شناختند. آرسنیک موجود در کلم موجب تقویت اعصاب می‌شود و ریشه را از بین می‌برد و از ابتلا به بیماری جذام نیز جلوگیری می‌کند. گوگرد موجود در کلم با باکتریهای درون روده‌ها واکنش انجام می‌دهد و ایجاد گاز می‌نماید و مسیر دفع مواد زاید را نرم می‌سازد. بذر سبز این گیاه را نیز می‌توان آب گرفته و استفاده نمود که همان خواص کلم را دارد. کلم برای قوه بینایی مفید است، صدا را باز می‌کند، ورم طحال و روده را معالجه می‌کند. کلم کمی

خواب آور است، این عامل دارویی در کلم قرمز مربوط به آنزیم‌ها است که در اکثر ساقه‌های زیرزمینی، هویج و شلغم نیز وجود دارد. اما در کلم بیشتر یافت می‌شود. آب کلم قرمز برای سینه مفید است. مالیدن آب کلم روی جایی از بدن که روماتیسم یا نقرس دارد، مفید است. افراط در خوردن انواع کلم باعث دیدن خواب‌های پریشان، تولید نفخ و بالاخره غلیظ شدن خون و بالا رفتن فشارخون می‌شود. کلم طبیعتاً گرم است و برای اشخاص سرد مزاج مفید است. برای افراد گرم مزاج چندان سودمند نیست. کلم خاصیت نیروبخشی زیادی دارد. جهت رشد اطفال مناسب است. آب برگ‌ها و ساقه و جوانه کلم گرم‌کش است و جهت دفع کرم معده کودکان بسیار مؤثر است. آب کلم قرمز جهت مبارزه با چاقی اگر به همراه آب پرتقال یا نارنج مصرف شود، تأثیر فراوان دارد. برای رفع گرفتگی صدا و اختلالات ریوی بهتر است یک یا دو برگ کلم قرمز را خرد کرده و در نیم لیتر آب جوشانده و میل شود. کلم کلسیم، کلروفیل و ویتامین A دارد. کلروفیل آن موجب افزایش تعداد گلبول‌های قرمز خون می‌شود و گردش خون و تنفس سلولی را تقویت می‌کند. کلم قمری نیز طعمی تند و غلیظ دارد و مزه آن چیزی مابین کلم پیچ، تربچه و شلغم است. کلم قمری دارای کلسیم و آهن است و دیگر مواد آن کربوهیدرات و کلروفیل و ویتامین C است. آب کلم قمری به همراه آب دیگر میوه‌جات یا سبزیجات طعم خوبی دارد.

پياز:

پياز خام دارای ویتامین «ث» فراوان و ویتامین‌های A و B و املاح معدنی از قبیل گوگرد، آهن، آهک، فسفر، پتاسیم، سدیم، ید، سیلیس، کلسیم، نیترات، صمغ و موم است.

فسفر قدرت تفکر را بالا می‌برد. گوگرد موجود در پیاز جهت ضد عفونی کردن خون و ششها، برطرف کردن آسم، ورم گلو، برونشیت و گریپ مؤثر است. پیاز دارای ید است و در درمان گواتر، آبسه و جوشهای زیر پوست تأثیر فراوان دارد. سیلیس موجود در پیاز در نگهداری استخوانها و رگها ضروری است. پیاز حاوی مقداری هورمون و دیاستاز است که موجب تقویت غدد اشکی، گوارشی و جنسی می‌شود و دارای آنتی بیوتیک است که خون و "بیماریهای تنفسی" را ضد عفونی می‌کند. پیاز از بیماریهای "قندی"، کلیوی، مثانه، ورم ساقها، پروستات و رماتیسم مفصلی جلوگیری می‌کند و در رفع سرماخوردگی‌های خفیف و میگرن مفید است همچنین از لخته شدن خون در رگها و سکتة مغزی و قلبی جلوگیری می‌کند و مشکلات تأخیر در دوران قاعدگی را برطرف می‌سازد. آب پیاز محرک عمومی بدن و مقوی قلب و اعصاب و ضد دیفتری است. پیاز دارای مقدار کمی فسفات و انسولین گیاهی موسوم به گلوکولینین، قند ساکاروز و مقداری ترکیبات پلی فنولی، آلئسین و اسانس فرار بنام سولفور دالیل می‌باشد. سولفور دالیل محرک چشم است و موجب ریزش اشک می‌شود. این اسانس بر اثر حرارت از بین می‌رود. آب پیاز دارای خواص دیگری نیز از جمله دفع انگل‌های روده‌ای و تخمیرهای روده‌ای، تعادل اعمال غدد تحریک دستگاه گوارش و اشته‌آوری، کاستن قند و فشارخون و ناراحتی‌های نفخ شکم، درمان اسکوربوت، نرم کردن سینه و دفع خلط، رشد موها، هضم غذاهای سنگین، رفع خستگی، درمان الکلیسم، آب آوردن شکم، جلوگیری از سرطان کبد، دفع ادرار، رفع سرفه‌های خشک، رفع یبوست، رفع ناراحتی‌های گوش، رفع بیحالی، رفع خستگی‌های فکری، رفع چاقی و درمان ناتوانی جنسی.

در مواردی مصرف زیاد پیاز و آب پیاز توصیه نمی‌شود، از جمله برای کسانی که معده و روده ضعیف دارند یا ناراحتی‌های پوستی و کبدی و یا سابقه خونریزی معده دارند و یا مبتلا به کولیت هستند، افرادی که زیاد آروغ می‌زنند. لایه‌های نازک درونی پیاز دیرهضم هستند. پیاز اسیدیته شیره معده را زیاد می‌کند و برای کسانی که سوزش معده دارند، مضر است. می‌توان آب پیاز را گرفت و با آب سبزیجات دیگر مخلوط کرد و مصرف نمود. آب پیاز سریعاً می‌بایست مصرف شود، چون فاسد می‌گردد.

نتیجه

با توجه به اهمیت اقتصادی و بهداشتی گیاهان دارویی، این موضوع می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های کلان کشور جایگاهی شایسته و درخور توجه داشته باشد؛ به‌ویژه اینکه می‌تواند سهم قابل توجهی از صادرات غیرنفتی را به خود اختصاص دهد. با این وجود، کمتر حمایت عملی و تأثیرگذار از این صنعت به عمل می‌آید. البته حمایت از این صنعت فقط به حمایت‌های مالی محدود نمی‌شود، بلکه مسائل مربوط به آموزش (مردم، پزشکان، بازرگانان)، توسعه تکنولوژی، بازاریابی و اقتصاد، مدیریت، قوانین و مقررات و غیره را نیز در برمی‌گیرد. بنابراین بخش‌ها و وزارتخانه‌های متعددی در این مسئله دخیل و بعضاً ذینفع هستند. وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی؛ بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ علوم، تحقیقات و فناوری؛ امور اقتصاد و دارایی؛ وزارت بازرگانی؛ صنایع و معادن؛ سازمان حفاظت محیط‌زیست؛ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و حتی سازمان تأمین اجتماعی و خدمات درمانی در قالب شرکت‌های بیمه باید یکی از حامیان این صنعت باشند، چراکه بسیاری از بیماری‌ها با استفاده از گیاهان

دارویی قابل پیشگیری و درمان هستند و هزینه و عوارض آن به مراتب کمتر از درمان با روش های نوین است، ولی در عمل توجه جدی به اولویت مندی آن ندارند.